

а к а д е м і ч н а ПАНОРАМА

Інформаційне видання Національного університету «Києво-Могилянська академія» Січень 2009

ELib

26 січня 2009 в приміщенні Бібліотеки Автономних НаУКМА відбулася презентація проекту «Електронна Бібліотека України: створення Центрів Знать в університетах України»

До урочистої церемонії запрошено директора USAID п.Яніну Ярузельські, Міністра освіти та науки п.І.Вакарчука, Голову Комітету Верховної Ради з питань науки та освіти п.В.Полохало, ректорів, професорів та працівників бібліотек провідних університетів України та США, представників українського уряду, бізнесу. Основна мета проекту - зняття інформаційної залежності для українських учених та професіоналів. Запропоновано вільний рівний доступ до світових академічних та бізнесових ресурсів через університети України. Доступ до світових знань є кроком інтеграції України до світу та підвищення конкурентоздатності.

Ініціатори проекту "Електронна Бібліотека України: створення Центрів Знать в університетах України": Києво-Могилянська Фондація Америки, Національний університет "Києво-Могилянська академія", Всеукраїнська Асоціація "Інформатіо-Консорціум" у співпраці з Харківським національним університетом ім. В. Каразіна, Чернівецьким національним університетом ім. Ю.Федьковича та Нортвестерн Університетом (США). Проект є відкритим для участі всіх університетів України.

Дні науки в НаУКМА

З 26 до 30 січня в Могилянці проходять Дні науки в НаУКМА. Відкриття Днів науки відбудеться 26 січня 2009 р. о 15.00 (Конгрегаційна зала Староакадемічного корпусу НаУКМА). Докладнішу інформацію про програму Днів науки дивіться на сайті НаУКМА: http://www.ukma.kiev.ua/docs/dnprogramm_20091529.pdf

День відкритих дверей для абітурієнтів бакалаврських та магістерських програм 7 лютого, 4 квітня 2009 року, субота

Програма:

- 09:00 – 09:30 – Перегляд презентаційних фільмів про НаУКМА.
- 09:30 – 11:00 – Інформація про навчання та особливості прийому, про відмінності НаУКМА від інших вищих навчальних закладів.
- 11:00 – 11:20 – Презентація магістерських програм
- 11:00 – 12:00 – Спілкування з представниками факультетів біля стендів у фойє

Кульгурно-мистецький центр НаУКМА, вул.Іллінська, 9

- 12:00 – 17:00 – Акція «ПЕРЕВІР СЕБЕ» українська та англійська мови, математика, гуманітарний блок (на вибір - історія або література), природничий блок (на вибір - біологія, хімія, фізика), правознавство, історія Києво-Могилянської академії.

Публічна перевірка та оприлюднення результатів тестування Актова зала КМЦ, 3 поверх

Проводиться попередня реєстрація за тел.: 8 044 425 10 47

- 12:00 – 13:00 – Екскурсія університетським містечком
- Збір учасників у фойє на 1 поверсі

Додаткова інформація:

Приймальна комісія: 8 044 425 60 22, neven@ukma.kiev.ua

Підготовчі курси: 8 044 425 10 47, lari@ukma.kiev.ua

Відділ зв'язків із громадськістю: 8 044 417 82 15, pr@ukma.kiev.ua

1992 року, одразу після відродження, Києво-Могилянська академія вперше в Україні застосувала тестову систему відбору абітурієнтів, і відтоді розвиває та вдосконалює її. Зовнішнє незалежне оцінювання, запроваджене на державному рівні 2008 року, не суперечить подальшому вдосконаленню внутрішнього тестування НаУКМА. Тенер абітурієнти можуть за власним бажанням пройти внутрішнє тестування та довести, що вони не просто вивчили профільний предмет, а мають добрі знання з основних загальноосвітніх предметів і вміють їх використовувати, можуть логічно мислити, зосереджуватися і швидко працювати. Мобітест НаУКМА – новий засіб перевірити рівень знань та краще підготуватися до зовнішнього незалежного тестування чи внутрішнього тесту Могилянки в будь-якому куточку України та світу

http://www.ukma.kiev.ua/ua/vstup/a_2009/mt/index.php

У нашому випуску:

Майбутнє за університетами V рівня акредитації!

Стор 2-3

Електронна Бібліотека як шлях в Європу

Стор. 4

testum

Наука в НаУКМА

В рамках цього річних Днів науки в НаУКМА ми вирішили підготувати матеріал, у якому хотілося б оглянути основні здобутки і перспективи наукової діяльності в Могилянці. Звичайно, ми розуміємо, що в одному матеріалі важко охопити досягнення одного університету (а тим більше, НаУКМА) навіть за 1 академічний рік. Але

уково-навчальних центрів і лабораторій. Натомість існують численні інститути НАНУ, в яких наука розвивається фактично «паралельно до університетів». З метою ліквідації такої «паралельності» та задля модернізації вітчизняної вищої освіти в МОН розробили Державну цільову науково-технічну та соціальну програму «Наука в університетах» на 2008 – 2012 роки.

У рамках виконання цієї програми Міністерство замовило групі фахівців НаУКМА науково-технічну роботу під назвою «Розробка нормативно-правової бази утворення та функціонування в Україні нових організаційно-структурних форм науково-навчальної діяльності університетів (академії)». Про результати аналізу західного досвіду поєднання науки та освіти в університетах та правові можливості впровадження нової моделі університетів західного зразка в умовах чинного українського законодавства розповідає віце-президент НаУКМА з науково-навчальних студій, доктор філологічних наук, професор Володимир Морозов.

Майбутнє за університетами V рівня акредитації!

ми спробуємо намітити бодай пунктирно найважливіші перспективи і підсумки.

Завдання класичного університету європейського зразка полягає не лише у наданні навчальних послуг студентам як «школярам вищого рівня». Університет – це, передовсім, науково-навчальний конгломерат таких дослідницьких осередків як інститути, школи, лабораторії, групи, центри тощо. «Навчальні» завдання університету реалізуються в основному на бакалаврському та магістерському рівнях, тоді як на третьому рівні (в аспірантурі та докторантурі) мусить відбуватися логічний перехід саме до науково-дослідницької роботи, коли студент отримує статус молодого науковця і починає плідно працювати у колі не просто викладачів та професорів, а насамперед, старших та досвідченіших колег.

Однак, слід визнати, що сьогодні в Україні більшість університетів є переважно навчальними установами. Не кожен з кількох сотень вітчизняних вишів, приблизно 80 з яких «національні», має достатню «критичну наукову масу» для створення власних потужних науково-дослідних та на-

ково-дослідні та науково-виробничі інститути, однак, Ви не раз зауважували, що якості вищої освіти це не додасть. Чому?

– Можу з певністю сказати, що суто академічні за функцією і покликанням науково-дослідні осередки діють «паралельно» з освітнім механізмом так само, як і потужний науково-дослідний світ НАНУ, через що вивести на світовий рівень цей механізм їй складно. Вся справа – в подоланні цієї «паралельності»! Зарадити цьому, на нашу думку, може реформування, а точніше – створення третього циклу освіти, тобто докорінні зміни у способі підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Наголошуємо: йдеться не про перейменування чи взаємне визнання наукових ступенів на міжнародному рівні, а про зміну процесу підготовки молодого науковця. Зараз цей процес у вітчизняних університетах не контролюється і не відстежується. Бакалаврські та магістерські програми, що вводяться в дію, проходять фаховий контроль – акредитуються, в результаті чого університетові при-

– **Володимире Пилиновичу, розкажіть, будь ласка, для читачів АП, яким чином можна активізувати наукову діяльність університетів та поглибити її взаємодію з навчальним процесом?**

– Світовий досвід свідчить, що точкою органічного поєднання наукової і навчальної діяльності в університеті є третій, найвищий освітній цикл підготовки кадрів вищої наукової кваліфікації. Саме на цьому рівні підготовки «лабораторія» стає аудиторією (і навпаки), а «слухач» чи «студент» – суб'єктом наукової дії. За сучасною європейською практикою – аспірант, точніше – докторант, слухач структурованих докторських програм, молодий науковець і водночас той, хто навчається у ході власних досліджень. Ці останні він обов'язково викладає академічній спільноті у вигляді результатів, що стають новим навчальним матеріалом. В одній особі він – і засвоювач знань, і продуцент нових ідей, і їх уповноважений. Саме досягнута на цьому етапі єдність науки та освіти забезпечує якість усіх інших рівнів вищої школи.

– **В МОН також пропонують створювати у вищих нау-**

своюється відповідний рівень (III-ї або IV-ї), тоді як аспірантські програми – не акредитуються. З огляду на це ми пропонуємо не вгадувати якихось «дослідницьких університетів», а їй надалі розвивати діючу систему: запроваджувати третій цикл освіти і відповідно його акредитувати.

– **Замість запропонованих МОНом «дослідницьких» вишів група моголиських науковців пропонує запровадити V рівень акредитації для вже існуючих. Володимире Пилиновичу, а якими будуть умови одержання цього рівня для університетів?**

– Мені здається, що, використовуючи можливості Державної програми «Наука в університетах», варто ввести об'єктивну диференціацію між тими вітчизняними ВНЗ, які покликані бути якіс-

ними ретрансляторами уже набутої суспільством суми знань, і теми, які цю суму знань примножують у ході власної науково-навчальної діяльності. Ці останні можна називати університетами нового типу («сучасними», «дослідницькими», «новаторськими», «передовими» тощо), але з огляду на вже наявну систему вітчизняної ієрархізації ВНЗ видається логічним їх назвати університетами V рівня акредитації. Іntenцією представлення нормативів правових актів є, щоб саме ці університети стали закладами, де навчальний матеріал виникає у процесі власних актуальних наукових досліджень і де критична наукова маса нарощується до прийнятної (у світлі західних стандартів) рівня. Саме в університетах, де молоді вчені проходять вищу школу в якості учасників структурованих докторських програм (за типом Ph.D), зникатиме «паралельність» високої академічної науки, яка розвиватиметься не «обік» і не «при», а в університеті.

– Чи дозволить впровадження обмеженого експерименту з утворення університету V рівня акредитації розв'язати «гордітв вузол» ВАКУ?

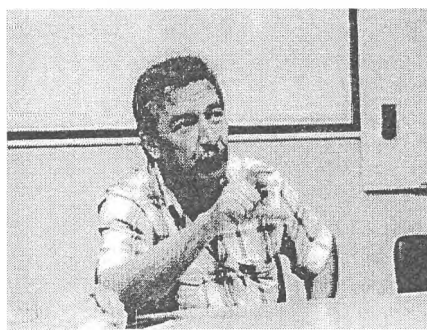
– Ми бачимо це так, що в університетах III-IV рівня акредитації рішення про присудження диплому кандидата наук і надалі прийматиме спецрада, а сам диплом і надалі видаватиме ВАК. Підконтрольна залежність вишів ВАКУ зберігатиметься, але університет, який акредитує свій третій освітній цикл і набуде статусу університету V рівня акредитації, сягатиме вищого стану автономності і отримуватиме право видавати диплом доктора філософії.

Таким чином, можна реалізувати ідею автономності університету, впровадити новий ступінь доктора філософії паралельно з існуючими ступенями, і водночас гарантувати державний контроль за якістю підготовки кадрів вищої наукової кваліфікації. При цьому функції МОНУ і ВАКУ розмежуватимуться: остання відстежуватиме якість «випускового продукту» - кандидатів і докторів наук, тоді як МОНУ через процедуру акредитації, контролюватиме якість процесу підготовки й обґрунтованість видачі дипломів доктора філософії. Така поступовість відповідає Болонським зобов'язанням України і водночас не створює небезпеки «тиражування» ступеня доктора філософії ВНЗ, де критична наукова маса відсутня.

– Подібне використання

можливостей Державної програми «Наука в університетах» суттєво полегшить виконання Україною Болонських зобов'язань щодо впровадження третього циклу вищої освіти (який завершується присудженням ступеня «доктор філософії» (Ph.D.) до 2010 р.

– Саме так, адже розвиток науки в університеті прямо пов'язаний з Болонськими зобов'язаннями України і реформою третього циклу освіти, елементом якого є науково-навчальні центри, однаково відкриті і в наукову лабораторію, і в навчальну аудиторію структурованих докторських програм. Університет, що досягає такої органічної єдності наукового пошуку й навчальної роботи, стає університетом нового типу, а в нашій системі – університетом V рівня акредитації.

– Як Ви прокоментуєте результати наукових проектів в НаУКМА, що відбулися протягом 2008 року?

– Передовсім, хочу зазначити, що у 2008 році сума коштів на дослідницькі проекти в НаУКМА, виділених Фондом «Відродження» (а це більш як півмільйона гривень) фактично зрівнялася з державним фінансуванням, що становило близько 900 тис. грн. На жаль, наступного року держава скоротила свої видатки на університетські наукові проекти, тому в 2009 році ми можемо розраховувати лише на близько 600 тис. грн. У будь-якому разі з результатами по всіх проектах можна буде ознайомитися під час різноманітних заходів та наукових конференцій, що будуть проводитися в рамках «Днів науки в НаУКМА». І попри зменшення держфінансування, ми чекаємо на збільшення підтримки з боку Фонду «Відродження», а також на нові перспективні проекти від моголианських вчених.

Юлія Морозюк,
студентка ФГН-4

Експозиція до Дня Соборності України

22 січня в дев'яносторічній Соборності України в стінах Києво-Могилянської академії об'єдналися три академії мистецтв. Київська, Львівська та Харківська академії представили роботи своїх вихованців, відібрані на конкурсній основі комісіями, що склалися з викладачів та студентів цих академії. Критеріями відбору були творча індивідуальність і висока майстерність із притаманними кожній із шкіл стилістичними рисами.

Експозиція складається з 76 творів: скульптури, живопису і графіки. Три академії представляють студенти майстерень видатних діячів сучасного українського мистецтва, таких як В. Забашта (Київ), М. Стороженко (Київ), В. Гонгарев (Харків), Л. Ведмідь (Львів), А.Чебикін (Київ), Ф. Гуменюк (Київ), що зробили великий внесок у творче становлення молодих митців.

Головна мета проекту - відкриття молодих талантів, що невдовзі, можливо, визначатимуть шляхи розвитку українського образотворчого мистецтва. Завдання організаторів виставки - підкреслити історичне значення Соборності України, зблизити молодь різних регіонів України, зокрема, підтримати молодих митців. Це крок молоді до подолання політичних стереотипів, протистояння сходу, центру й заходу України. Автор проекту і куратор виставки - студентка другого курсу факультету соціальних наук і соціальних технологій Києво-Могилянської академії Анастасія Мельник.

У наступному номері АП читайте докладніший матеріал про цю виставку. *Виставку розгорнуто в Галереї мистецтв ім. Олени Замостян Національного університету «Києво-Могилянська академія» з 22 січня по 6 лютого 2009 р.*

Адреса: вул. Іллінська, 9, тел./факс: 8 (044) 425-2154 kmc@ukma.kiev.ua

Галерея працює з 11.00 до 19.00 щоденно, крім неділі та понеділка

Актуально

В наш час постіндустріального суспільства, коли темп життя людини постійно зростає, на перший план виходять новітні технології, насамперед – інтернет. Разом зі зростанням динаміки життя збільшується і потреба людини якомога швидше отримувати потрібну інформацію або ж навпаки – поділитися нею зі світом. Саме тому на зміну паперовим носіям приходять електронні як такі, що дозво-

через Інтернет від 1996р., у створенні першого Всеукраїнського Консорціуму бібліотек-передплатників електронних журналів видавництва Springer (98 бібліотек, 1998-1999 рр.). потім серед активних учасників Консорціуму «Інформатіо» та координаторів проекту INTAS «Е-інформація для науки» (було створено консорціум з 158 бібліотек України, 2003-2007рр.). Отже, можна назвати час від написання першого варіанту проєкту (приблизно 3 останні роки), але народження ідеї відбулось фактично одночасно з народженням бібліотеки.

– А хто допомагав у створенні ресурсу?

– Проєкт ініційований НаУКМА спільно з Кисво-Могиллянською Фундацією в Америці, у співпраці з Норвестерн Університетом (США) та двома українськими університетами, нашими давніми партнерами – Харківським національним університетом ім. В. Каразіна, Чернівецьким національним університетом ім. Ю. Федьковича, а також – Всеук-

передбачають лише доступ до електронних ресурсів), що включатиме менеджмент ресурсів в кожному з центрів та в системі в цілому; утворення штату інструкторів (тренерів) щодо користування такими ресурсами (в наукових бібліотеках університетів); створення системи навчальних програм та тренінгів для університетських спільнот;

Планується створення двонаправленої системи обміну інформацією між Україною та світовою академічною громадою, що передбачає не лише використання світових інформаційних наукових ресурсів, але й створення та розповсюдження власних наукових здобутків учених України через об'єднану систему університетських репозитаріїв та відкритих електронних журналів з метою інтеграції у світову академічну спільноту.

Організація доступу до найважливішого ядра (Core) світових інформаційних ресурсів, що покрийють всі галузі знань (наука, техніка, медицина (STM) + соціальні

Електронна Бібліотека як шлях в Європу

ляють набагато прискорити цей процес. Якщо йдеться про наукову або художню працю, найефективнішим засобом зробити це, без сумніву, є електронні бібліотеки.

Електронні бібліотеки дають можливість користуватись науковими та культурними здобутками інших країн, знайомитися з тенденціями, що панують у світі. Але, крім цього, участь у роботі електронних бібліотек є певним зовнішнім чинником визнання своєї країни, ВНЗ тощо як авторитетних та надійних партнерів у відповідній галузі.

Саме тому дуже важливо, що Кисво-Могиллянська академія стала ініціатором створення Електронної Бібліотеки, яка, залучивши і інші українські ВНЗ, дасть змогу нашій країні стати повноправним членом світової наукової та культурної спільноти.

Про це, а також про історію вишклення та основні завдання Електронної Бібліотеки ми говорили з директором Наукової бібліотеки НаУКМА, пані Тетяною Ярошенко.

– Тетяно Олександрівно, розкажіть, будь ласка, для читачів АП, як і коли виникла ідея створення електронної бібліотеки?

– Ідея виникла досить давно, бо ж Могиллянська бібліотека від середини 1990-х вивесно рухалась у напрямку освоєння та створення електронних ресурсів, була серед піонерів у створенні власного електронного каталогу, вільно доступного

райнською Асоціацією "Інформатіо-Консорціум».

Перший етап проєкту сфінансується з допомогою Агенції з міжнародного розвитку (USAID) у Києві та учасниками проєкту. Проєкт є відкритим для участі всіх університетів України. Планується залучити на подальших етапах до фінансування проєкту інші благодійні організації та фонди, бізнес-структури, інших спонсорів.

– Яка стратегічна мета проєкту?

– Метою запропонованого проєкту є ґрунтів. Інтеграція української академічної спільноти до світової науки через забезпечення доступу до міжнародних інформаційних ресурсів та включення наукових ресурсів українських вчених до світових мереж знань. Електронна Бібліотека дасть можливість забезпечити, підтримувати та вдосконалювати наукову базу, необхідну для навчально-дослідницької роботи українських учених та фахівців та відповідні механізми обміну інформацією з метою інтеграції українських науковців до міжнародної світової академічної спільноти. Доступ до світових знань є особливо актуальними для України, яка потребує інтелектуального забезпечення у всіх сферах з огляду на світові тенденції.

– Розкажіть, будь ласка, про плани цього проєкту.

– Передбачається створення та розвиток системи Центрів Знань в університетах України (на відміну від існуючих проєктів, що

та гуманітарні науки):

- Бази даних EBSCO
- Електронні журнали видавництва Elsevier, Springer, Oxford University Press, Emerald (E-Management Xtra), Institute of Physics, JSTOR, Association for Computing Machinery, Nature Publishing Group та інші

Також в планах створення порталу управління е-ресурсами.

До проєкту планується залучити ще 3-5 університетів України ще в цьому році, і по 5-7 наступних три роки.

– Як працюватиме електронна бібліотека?

– Важливо, що проєктом передбачено і організацію власних університетських електронних ресурсів через створення відкритих електронних архівів – репозитаріїв. В Могиллянці вже діє пілотний проєкт по організації такого відкритого електронного архіву eKMA-IR - <http://www.library.ukma.kiev.ua/dspace/>

Розмову підтримував
Євген Савватсєв, студент ФГН-2

UKMA Library * Book

0486048

Над випуском працювали:
Лариса Сиволожська,
Дмитро Дроздовський,
Юлія Морозюк,
Іван Жежера,
Ганна Трегуб
Світлани
Сергія Росієвського
Прес-центр НаУКМА,
тел. 425-1536,
press@ukma.kiev.ua
drozdovskyi@ukma.kiev.ua